

Психологія несвідомого

Про книгу

Роботи, що увійшли до цієї книги, знаменують поворотний пункт в історії аналітичної психології, тут викладено основні тези, у яких ґрунтується більшість пізніх робіт Карла Густава Юнга. Переклад здійснено за 7 та 18 томами зібрання творів Юнга, виданих Принстонським університетом.

Книга адресована фахівцям — психологам, філософам, історикам культури — та всім, хто цікавиться питаннями аналітичної психології.

Переклад було здійснено за виданнями: Jung C. G. Two Essays on analytical psychology. Vol. 7 | The collected works of C. G Jung. Second edition. Princeton University Press, 1966; Jung C. G. Symbolical Life. Vol. 18 // The collected works of C. G Jung. Second edition. Princeton University Press, 1966.

Карл Густав ЮНГ

ПСИХОЛОГІЯ НЕСВІДОМОГО

Переклад з англійської Стефанчук І. М.

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2022

УДК 159.964.2 Юнг
Ю 50

Carl Gustav Jung
THE COLLECTED WORKS
two essays on analytical psychology

PRINCETON UNIVERSITY PRESS 1989

Переклад з англійської Стефанчук І. М.

Юнг К. Г.

Психологія несвідомого / Карл Густав Юнг. — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2022. — 404 с.

Ю 50

ISBN 978-611-01-2668-7

Роботи, що увійшли до цієї книги, знаменують поворотний пункт в історії аналітичної психології, тут викладено основні тези, у яких ґрунтується більшість пізніх робіт Карла Густава Юнга. Переклад здійснено за 7 та 18 томами зборів творів Юнга, виданих Принстонським університетом.

Книга адресована фахівцям — психологам, філософам, історикам культури — та всім, хто цікавиться питаннями аналітичної психології.

Переклад було здійснено за виданнями: Jung C. G. Two Essays on analytical psychology. Vol. 7 | The collected works of C. G Jung. Second edition. Princeton University Press, 1966; Jung C. G. Symbolical Life. Vol. 18 // The collected works of C. G Jung. Second edition. Princeton University Press, 1966.

ISBN 978-611-01-2668-7

УДК 159.964.2 Юнг

© Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.

Передмова

Дана книга відповідає 7-му тому зібрання творів К. Г. Юнга і включає, крім двох основних його робіт «Психологія несвідомого» та «Відносини між Его і несвідомим», нариси «Структура несвідомого» та «Нові шляхи в психології» – більш ранні версії перших двох робіт, винесені у додаток. Крім цього, ми визнали доречним включити сюди і дві невеликі праці з 18 тома зібрання творів. Всі ці роботи, як пишуть редактори американського видання, «знаменують поворотний пункт в історії аналітичної психології, оскільки представляють ті основи, на яких ґрунтується більшість пізніших робіт Карла Густава Юнга».

Будь-якому серйозному досліднику історії розвитку аналітичного вчення Юнга цікава логіка розвитку ідей, пов'язаних з цим напрямом глибинної психології. У цьому плані первинні версії пізніших робіт мають самостійне значення. У пропонованих нарисах ми зустрічаємо перші пробні формулювання понять архетипу, колективного несвідомого, типу, і навіть пояснення суті конфліктів у психоаналітичній школі на зорі її становлення.

I. Психологія несвідомого

Передмова до першого видання

Цей нарис[1] – результат моєї спроби, виконаної на прохання видавця, внести зміни у друге видання роботи «Нові шляхи у психології»[2], що вийшла 1912 р. у щорічнику видавництва Рашера.

Ця робота є розширеним і дещо зміненим варіантом попередньої статті. Спочатку я обмежився викладом одного істотного аспекту психологічних поглядів, вперше викладених Фрейдом. Різноманітні та значні зміни, що відбулися в психології несвідомого за останні роки, змусили мене суттєво розсунути рамки моєї колишньої статті. З одного боку, я скоротив низку міркувань про Фрейда, а з іншого – взяв до уваги роботи Адлера і, наскільки це уявлялося можливим для цього твору, дав загальний огляд своїх поглядів.

Я повинен попередити читача про те, що тут йдеться про дослідження, яке через складність свого матеріалу потребує значного терпіння та уваги. Я далекий від думки, що воно в якомусь сенсі є остаточним чи абсолютно переконливим. Цій вимозі могли б відповідати лише великі наукові трактати з кожної окремо порушеної у цій роботі проблеми. Читачеві, який бажає глибше вникнути в поставлені тут питання, я раджу звернутися до спеціальної літератури. Мій намір полягає лише в тому, щоб окреслити загальну картину сучасних поглядів на сутність психології несвідомого. Я вважаю проблему несвідомого настільки важливою і животрепетною і настільки близькою, що зачіпає кожного, що, як мені здається, було б великою втратою, якби вона зникла

з поля зору високоосвіченого читача-непрофесіонала і була б засуджена до жалюгідного існування на сторінках якогось спеціального наукового журналу, до примарного перебування на бібліотечних полицях.

Психологічні акомпанементи нинішньої війни [3] – передусім неймовірна жорстока деградація загальноприйнятих суджень, взаємний наклеп, небувала пристрасть до руйнації, рясні потоки брехні і нездатність людей зупинити кривавого демона, – як ніщо інше, здатні звернути погляд на думку під гнітом упорядкованого світу свідомості. Ця війна з невблаганністю звинуватила культурну людину в тому, що вона все ще варвар, і разом з тим показала, яка кара уготована їй, якщо, скажімо, їй іще раз спаде на думку перекласти відповідальність за свої власні погані якості на свого ближнього. Психологія індивіда відбивається у психології націй. Те, що робить нація, робить і кожна окрема людина, і, поки вона це робить, нація робить так само. Тільки зміна установки індивіда може почати зміну психології нації. Великі проблеми людства ще не вирішувалися з допомогою загальних законів, але вирішувалися лише з допомогою відродження установок окремих людей. Якщо й був час, коли прояв самоусвідомлення був безумовно необхідним і єдино правильним, це наша сучасна катастрофічна епоха. Але кожен, хто розмірковує про себе, наштовхується на межі несвідомого, яке якраз містить насамперед усе те, що йому необхідно знати.

Кюснахт – Цюрих, грудень 1916 р.

К. Г. Юнг

З передмови до другого видання

Я радий, що ця невелика книга в такий короткий термін видається вдруге, незважаючи на ті труднощі, які вона, ймовірно, завдала багатьом читачам через складність свого змісту.

З багатьох повідомлень і листів, які я отримав після її виходу в світ, мені стало ясно, що інтерес широкої публіки до проблем людської психіки набагато живіший, ніж я очікував. Цей інтерес можна було б значною мірою пояснити тим глибоким потрясінням, яке наша свідомість зазнала під час світової війни. Бачення цієї катастрофи відштовхує людину з почуттям повної безпорадності назад до себе самої; це почуття звертає його погляд усередину, і оскільки все навколо хитається, він шукає щось, що обіцяє йому опору. Більшість ще шукають зовні; одні вірять в ілюзію перемоги та переможну силу, інші – у договори та закони, а інші – у руйнування нинішнього порядку. Ще надто мало тих, хто шукає всередині, у своїй самості, і тих, хто ставить собі питання, чи не корисніше було б зрештою для суспільства, якби кожен спочатку спробував усунути старий порядок речей, попрацювавши насамперед на власній особистості і у своїй власній внутрішній державі у застосуванні тих законів, про які він проповідує на кожному розі, – замість вимагати цього від оточення. Кожній окремій людині необхідні революція, внутрішній поділ, розкладання наявного і оновлення, а не нав'язування всього цього навколишнім під лицемірним приводом християнської любові до ближнього або почуття соціальної відповідальності, або будь-яких інших красивих евфемізмів для позначення несвідомої праги особистої влади. Індивідуальна самосвідомість, повернення індивіда до основ людської природи, до свого власного

глибинного буття зі своєю індивідуальною долею і є початком зцілення від сліпоти, що править сьогодніням.

Інтерес до проблеми людської психіки є симптомом цього інстинктивного повернення до самого себе. Задоволенню цього і служить написана книга.

Кюснахт – Цюрих, жовтень 1918 р. С. G. J.

З передмови до третього видання

Зважаючи на те, що з часу виходу другого видання минуло сім років, я вважав за необхідне внести до тексту досить значні зміни та виправлення: особливо в розділах про типи і несвідоме. Розділ «Розвиток типів в аналітичному процесі» я повністю опустив, оскільки за цей час це питання було детально розроблено в моїй книзі «Психологічні типи», до якої я адресую зацікавленого читача.

Квітень 1925 р. С. G. J.

Передмова до п'ятого видання[5]

Пройшло шість років з моменту виходу останнього, що не містить змін видання; і мені здалося доречним піддати нове видання книги про несвідоме ґрунтовному перегляду. Це дало можливість усунути багато недоліків та надмірностей. Такий важкий і складний матеріал, як психологія несвідомого, є джерелом не тільки нових відкриттів, а й

помилку. Перед нами ще неосяжна область незвіданого, куди ми намагаємося проникнути дослідними шляхами і, лише пройшовши чимало стежок, відкриваємо потрібний напрямок. Хоча я намагався викласти в тексті, наскільки це можливо, максимальну кількість нових точок зору, все ж таки читачеві не слід тут чекати скільки-небудь повного огляду всіх основних моментів сучасного психологічного знання в цій галузі. У цьому загальнодоступному творі я викладаю лише деякі з найістотніших аспектів медичної психології, а також і мій власний дослідницький напрямок – і все це як вступ. Ґрунтовне знання не може бути одержане інакше, як з допомогою вивчення спеціальної літератури, з одного боку, і з практичного досвіду – з іншого. Я особливо хотів би рекомендувати тим читачам, які хочуть отримати знання в цій галузі, не тільки вивчити провідні праці з медичної психології та психопатології, але й ґрунтовно переглянути підручники з психології. Це найбільш вірний спосіб отримати необхідне знання про місце та загальне значення медичної психології.

З цього порівняльного вивчення стане зрозуміло, наскільки справедливими є скарги Фрейда на «непопулярність» його психоаналізу та моє власне відчуття, що я перебуваю в ізоляції. Думаю, не буде перебільшенням, якщо я скажу, що уявлення сучасної медичної психології мають ще замало доступу до академічної науки. Нові прогресивні ідеї, якщо вони не досить привабливі, стверджуються, як правило, протягом життя одного покоління. Психологічні нововведення, можливо, вимагають ще більшого часу, оскільки в цій галузі, як і в якійсь іншій, практично кожен вважає себе авторитетом.

Кюснахт – Цюрих, квітень 1942 р. С. G. J.

І. Психоданаліз

Якщо лікар, перш за все «фахівець з нервових захворювань», або невропатолог, хоче допомогти своєму пацієнтові, він потребує психологічного знання, оскільки нервові розлади і все те, що називають «нервозністю», істерією тощо, мають психічне походження та відповідно вимагають психотерапевтичного лікування. Холодна вода, світло, повітря, електрика і т. д. у кращому випадку виявляються проміжними засобами за своїм зцілюючим впливом, а часом і зовсім неефективними. Те, що змушує хворого страждати, – це його розум, і до того ж у найскладніших і найвищих функціях, які тепер навряд чи можна зарахувати до сфери медицини. Тут лікар повинен бути психологом, а це означає, що він повинен мати знання про людську психіку.

У минулому, п'ятдесят років тому, психологічна підготовка лікаря залишала бажати кращого. Психіатричні підручники повністю обмежувалися клінічними описами і систематизацією розумових розладів, а психологія, що викладається в університетах, була або філософією, або так званою «експериментальною психологією», початок якої було покладено Вільгельмом Вундтом [6]. Перші кроки у бік розвитку психотерапії неврозів було здійснено школою Шарко у клініці Сальпетрієр у Парижі; П'єр Жане [7] почав свої епохальні дослідження психології невротичних станів, а Бернгейм [8] в Нансі з великим успіхом знову відродив стару і ґрунтовно призабуту ідею Льебо [9] про лікування неврозів навіюванням. Книга Бернгейма, яку Зіґмунд Фрейд переклав, надихнула його на створення вчення про психологію неврозів. Тоді психології неврозів і психозів ще не було, і саме Фрейду

належить велика заслуга її заснування. Він виходив із практичного досвіду лікування неврозів, тобто із практики застосування методу, який він назвав психоаналізом.

Перед тим як перейти до більш докладного викладу, слід сказати про ставлення психоаналізу до тодішньої науки. Тут ми стикаємося з цікавою картиною, яка ще раз підтверджує зауваження Анатолія Франса: "Les savants ne sont pas surneux" ("Вчені нецікаві"). Перша серйозна робота[10] з цієї теми викликала ледь помітний відгук, хоч і дала зовсім нове уявлення про неврози. Нечисленні автори висловилися про неї в схвальному тоні, що не завадило їм на наступній сторінці продовжити розгляд випадків істерії по-старому. Вони поводитися приблизно так само, як люди, які визнали ідею того, що Земля має кулясту форму, спокійно продовжують уявляти Землю у вигляді площини. Наступні публікації Фрейда взагалі залишилися непоміченими, хоча вони, зокрема, містили спостереження, що мали для психіатрії неочікувану роль. Коли в 1900 р. Фрейд вперше випустив працю з психології сновидінь [11] (до цього в цій галузі панував повний морок), це викликало сміх, а коли в 1905 р. він опублікував книгу з психології сексуальності [12] сміх перейшов у образливе обурення. І не в останню чергу саме цей вибух обурення наукової громадськості сприяв небажаній популярності теорії Фрейда, що вийшла далеко за межі наукових інтересів.

Відповідно і ми повинні уважніше поглянути на цю нову психологію. Вже за часів Шарка було відомо, що невротичний симптом має «психогенний» характер, тобто бере свій початок у психічному. Завдяки роботам школи Нансі було відомо також, що будь-який істеричний симптом може бути спричинений сугестією. А дослідження Жанні розкрили психомеханічні умови такого порушення функцій істеричного

Рекомендована література

Патологія сексуальних потягів. Посібник з профайлінгу

Аналітична психологія

Структура і динаміка психічного

Архетип и символ

Дисципліна без драм.
Як допомогти дитині
виховати характер

Психологические типы

Перейти до категорії
Аналітична психологія

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ